Банашко О.О.
студентка,
Науковий керівник: **Подолянчук О.В.**
старший викладач, старший науковий співробітник,
кандидат філологічних наук,
Хмельницький університет управління та права
імені Леоніда Юзькова

ЯВИЩЕ БІЛІНГВІЗМУ НА ТЕРЕНАХ УКРАЇНИ

Варто почати з того, що білінгвізм (двомовність) – це своєрідний стан життя в соціумі, де функціонують дві мови в межах однієї держави [4].

Термін «білінгвізм» був введений у науковий обіг у середині XX ст. американським лінгвістом У. Вайнрайхом, який вважав, що цей термін означає практику поперемінного використання двох мов [1, с. 28].

Джерелом двомовності зазвичай прийнято вважати етнічну неоднорідність суспільства, яка є носіями двох мов, етносів і

використовує дві мови для спілкування. Причиною поширення такого явища, як двомовність, у сучасному світі вважають факт етнічного змішання в рамках тієї ж держави. Мовна ситуація є дзеркальним відображенням розподілу мов у різних сферах соціуму на різних рівнях спілкування людей. Сьогодні практично не існує країни, де б говорили однією мовою [2, с. 58].

У наш час надзвичайно важливим постає вивчення і розв'язання проблем, пов'язаних з білінгвізмом. Громадяни сучасної України є переважно білінгвами: вони володіють українською та російською мовами, що є результатом історичного минулого України. Одна й та ж людина може постійно переходити протягом дня з російської на українську мову спілкування. Для деяких громадян першою мовою є українська, а другою – російська. Для іншої частини населення – навпаки. При цьому в обох випадках друга мова варіюється за ступенем володіння нею. Більшість населення східної частини України спілкується російською мовою (хоча чимала кількість пасивно володіє українською). На західній частині в усіх сферах функціонує українська мова (більша частина населення західної частини повною мірою володіє російською мовою). Тобто спостерігається двомовність населення по всій території України [3, с. 62].

Розглядаючи поставлену проблему, без сумніву, слід зазначити той факт, що володіння двома мовами збагачує людину, доповнює її культуру і дає можливість спілкування з іноземними представниками їхньою рідною мовою, що є важливим фактом для державної політики та престижу держави. Кожна нація потребує білінгів як міжкультурних посередників, у тому числі й Україна. Проте тотальне поширення білінгвізму несе характерну загрозу її своєрідності та руйнує основи її духовної цінності [2, с. 61].

Із часу набуття Україною незалежності «мовне питання» щодо способу співіснування української та російської мов на теренах країни було і залишається болючим, широко обговорюваним у суспільстві, а також у силу його «болючості» – експлуатованим політиками у своїх цілях.

Варто наголосити, що ситуація є гострою, тому що багато хто вірить, що він нібито володіє двома мовами, коли, щоправда, не знає жодної з них.

Доречно зазначити, що якщо друга мова починає виконувати всі функції рідної, згодом вона її повністю замінить, і двомовна особа стає одномовною. Таку небезпеку несе «білінгвізм». Масове явище двомовності, як пояснює більшість закордонних соціолінгвістів, вважається перехідним етапом у процесі асиміляції мови, тобто витіснення однієї мови іншою. Аргументованим є факт, що за наведеного контакту двох мов одна постійно намагається домінувати, тоді як інша стає підлеглою [5, с. 152].

Отже, двомовність – це, за певних обставин, позитивне явище, але чужа мова не повинна використовуватися там, де має звучати рідна мова народу. Треба чесно визнати, що у світі, зокрема в Україні, не існує двомовності, а є лише проблема двомовності, яку намагаються розв'язати. Більшість людей в Україні змішує дві національні мови в одну, а не конкретизує вживання однієї мови як літературної. Тому важливо не загострювати свою увагу на цьому, а намагатись використовувати державну мову у всіх сферах.

Список використаних джерел:

1. Вайнрайх У. Одномовність та багатомовність. Нове в лінгвістиці. Вип. VI. Мовні контакти. М., 1972. С. 25–60.

2. Лотфі Гаруді Г. С. Білінгвізм в Україні, його соціолінгвістичні та правові передумови. *Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності «Львівський філологічний часопис».* 2018. № 3. С. 56–70.

3. Савченко Л. В. Міжмовні комунікації: проблеми білінгвізму в Україні. *Гуманітарний університет «ЗІДМУ», м. Запоріжжя.* 2003. № 37. С. 62–65.

4. Українська мова. Енциклопедія. Київ : «УЕ», 2000.

5. Шнуровська Л. В. Нейрологія білінгвізму. *Вісник КНЛУ.* 2013. Том 16. № 2. С. 150–157.